

Kartlegging av taksonomirapporteringen i bankene

1 Bakgrunn

EU introduserte i sin handlingsplan for bærekraftig finans i 2018 arbeidet med et klassifiseringssystem for bærekraftige økonomiske aktiviteter. Dette klassifiseringssystemet – taksonomien – ble vedtatt og trådte i kraft med taksonomiforordningen (2020/852) og er en av grunnsteinene i arbeidet med bærekraftig finans i EU. Intensjonen med taksonomien er at den skal være en rettesnor for omstillingen av den europeiske økonomien, til en bærekraftig lavutslippssøkonomi innen 2050.

Taksonomien består av seks overordnede miljømål¹ der en aktivitet må vise at den både bidrar til oppnåelse av minst ett av de seks miljømålene, ikke gjør vesentlig skade på noen av de andre miljømålene og overholder visse sosiale minstekrav. Det utarbeides konkrete tekniske kriterier for hva det vil si å «bidra vesentlig» til oppnåelse av hvert av målene. I tillegg utarbeides det såkalte «ikke vesentlig skade»-kriterier (do no significant harm, DNSH), som viser hvordan aktiviteter skal unngå vesentlig negativ påvirkning på de andre miljømålene. EU-kommisjonen vedtok 6. juli 2021 tekniske kriterier for miljømål 1 og 2² – begrensning av klimaendringer og klimatilpasning – og de resterende fire miljømålene vil få tekniske kriterier i løpet av 2022.

Taksonomiforordningen artikkel 8 introduserer nye rapporteringskrav³ for foretak omfattet av direktivet for ikke-finansiell rapportering (2014/95/EU). Dette gjelder store foretak (minst 500 ansatte) av allmenn interesse.⁴ Disse skal rapportere nøkkelindikatorer (KPIer) for å vise i hvilken grad et foretaks aktiviteter er i samsvar med taksonomiens tekniske kriterier.⁵ Finansforetak har egne KPIer basert på i hvilken grad deres eksponeringer er i samsvar med taksonomien.⁶ Rapporteringskravene har en trinnvis implementering, der det fra 1. januar 2022 skal rapporteres i hvilken grad aktivitetene til et foretak er omfattet av taksonomien («taxonomy eligible»). Fullstendig rapportering trer i kraft 1. januar 2025. Disse datoene gjelder for EU.

I Norge gjennomføres regelverket i ny lov om bærekraftig finans, vedtatt i Stortinget i desember 2021.⁷ Finansdepartementet forventer at taksonomiforordningen vil bli en del av EØS-avtalen i løpet av første halvår 2022,⁸ og at bestemmelsene vil tre i kraft så fort som mulig etter dette. Virkeområdet for loven vil følge EUs definisjon av store foretak, altså foretak med minst 500 ansatte

¹ i) Begrensning av klimaendringer, ii) Klimatilpasning, iii) Verne hav og marine ressurser, iv) Omstilling til sirkulær økonomi, v) Stoppe forurensning, vi) Verne natur og biologisk mangfold

² Delegert rettsakt (Climate Delegated Act), COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) 2021/2139 of 4 June 2021 supplementing Regulation (EU) 2020/852

³ Taksonomirapporteringen vil inngå som en del av selskapsrapporteringen for foretakene. Dagens krav til bærekraftsrapportering kommer fra [regnskapsloven § 3-3 c redegjørelse for samfunnsansvar](#). Denne gjennomfører direktivet for ikke-finansiell rapportering (2014/95/EU). EU-kommisjonen har varslet en revidering av direktivet, med forslag om direktiv for bærekraftsrapportering (Corporate Sustainability Reporting Directive), med foreslått ikrafttredelse 01.01.2024. Det vil også komme nye rapporteringskrav med den nye bankpakken (CRR & CRD) og nye pilar 3-rapporteringskrav.

⁴ Denne definisjonen er gitt i direktivet for ikke-finansiell rapportering (2014/95/EU) artikkel 19a og 29a, og foretak av allmenn interesse omfatter her blant annet alle forsikringsforetak

⁵ Delegert rettsakt (Disclosures Delegated Act), COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) 2021/2178 of 6 July 2021 supplementing Regulation (EU) 2020/852

⁶ Se EU-kommisjonens nettsider for mer informasjon om utregning og rapportering av disse KPIene https://ec.europa.eu/info/law/sustainable-finance-taxonomy-regulation-eu-2020-852/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en

⁷ Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2021-12-22-161>

⁸ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nye-regler-om-barekraftig-finans-vil-ikke-tre-i-kraft-fra-nyttar/>

som er av allmenn interesse.⁹ Finansdepartementet anslår virkeområdet til rapporteringsreglene å gjelde rundt 100 norske foretak,¹⁰ og Finans Norge anslår at om lag 15-20 av våre medlemmer omfattes.¹¹ EU-kommisjonen har foreslått et nytt direktiv for bærekraftsrapportering (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD), som skal erstatte direktivet for ikke-finansiell rapportering. Forslaget til nytt direktiv senker terskelen for definisjonen av store foretak til 250 ansatte og utvider virkeområdet for rapporteringen til å inkludere alle børsnoterte foretak (uavhengig av størrelse). Ikrafttredelsen av CSRD vil derfor føre til en signifikant utvidelse av virkeområdet, med øvre anslag rundt 1 000 norske foretak.

Fagutvalg bærekraftig finans (FUB) har besluttet å gjennomføre en kartlegging av taksonomirapportering i bank (se FUB 09/20 og FUB 03/21). Dette kommer etter ønske fra Finans Norges hovedstyre og bransjestyre bank og kapitalmarked (BBK). Kartleggingen skal presenteres i BBK 18. mars.

1.1 Arbeidsgruppens mandat, omfang og sammensetning

Med utgangspunkt i FUB er det nedsatt en arbeidsgruppe som består av de bankene i fagutvalget som dekkes av virkeområdet for rapporteringsbestemmelsen. Disse er:

- DNB
- Sparebank1 SR-Bank
- Sparebank1 Sørøst-Norge
- Sparebanken Vest

Kartleggingen skal se på rapporteringskravene i taksonomiforordningen artikkel 8, operasjonalisering av de tekniske kriteriene for vesentlig bidrag, prinsippet med å ikke gjøre vesentlig skade og de sosiale minstekravene. For rapporteringen er den mest sentrale KPIen den såkalte «den grønne brøken». Denne skal være en fremstilling av bankens eksponering mot bærekraftige aktiviteter, aktiviteter som er i samsvar med taksonomiens tekniske kriterier. For denne kartleggingen ser vi kun på bygg og eiendom for praktiske eksempler. Dette er på grunn av at rundt 60 prosent av norske bankers utlån går til eiendomssektoren, og at det er identifisert utfordringer med operasjonaliseringen av disse kriteriene.

Andre spørsmål knyttet til foretak som ikke er omfattet av rapporteringskravene, hvordan den grønne brøken kan styrkes eller andre relevante problemstillinger vil følges opp utenom denne kartleggingen.

2 Taksonomiforordningen artikkel 8

EU-kommisjonen publiserte 6. juli 2021 en delegert rettsakt som tillegg til taksonomiforordningen. Denne delegerte rettsakten er et tillegg til bestemmelsene i artikkel 8. I tillegg publiserte EU-kommisjonen metodikk og maler for rapportering.

Taksonomien pålegger nye rapporteringskrav på alle foretak innenfor virkeområdet (se over). Formålet med rapporteringen er å vise hvor mye av foretakets aktiviteter som er i samsvar med taksonomiens tekniske kriterier – altså kan vurderes som bærekraftige. Ikke-finansielle foretak skal i

⁹ Regnskapsdirektivet (2013/34/EU) artikkel 19a og 29a. Denne definisjonen avviker fra den norske definisjonen av store foretak i regnskapsloven § 1-5, som gjelder for rapportering etter regnskapsloven § 3-3 c *redegjørelse om samfunnsansvar*.

¹⁰ Prop. 208 LS (2020-2021) side 16.

¹¹ Kun norske foretak vil ha rapporteringskrav i Norge, og utenlandske filialer vil ha rapporteringskrav i hjemlandet til morselskapet.

hovedsak rapportere tre nøkkelindikatorer (KPIer): i) omsetning, ii) investeringskostnader (CapEx) og iii) driftskostnader (OpEx).

Finansforetakene får egne sett med nøkkelindikatorer for rapportering. Banker skal rapportere et sett med indikatorer, der hovedindikatoren er den grønne brøken. Denne skal vise i hvor stor grad bankens portefølje er i samsvar med taksonomiens tekniske kriterier. Utrekningen skal vise eiendeler i og eksponering mot andre finansforetak, ikke-finansielle foretak, husholdninger og kommuner/fylkeskommuner.

I EU får taksonomirapporteringen en trinnvis implementering fra 1. januar 2022. For banker skal eiendeler og eksponering dekket av taksonomien («taxonomy eligibility») rapporteres fra 1. januar 2022 (se vedlegg 3). EU-kommisjonen publiserte i desember 2021 og februar 2022 to FAQer med svar til spørsmål knyttet til dette rapporteringstrinnet.¹² Fullstendig rapportering («taxonomy alignment») trer i kraft for finansielle foretak fra 1. januar 2024. Selv om ikrafttredelse i Norge er uklar, anbefaler Finansdepartementet norske finansforetak å gjennomføre taksonomirapportering allerede for 2021.¹³ Dette vil gjøre at de norske finansforetakene følger utviklingen i det europeiske markedet, og er bedre forberedt ved ikrafttredelse av reglene i Norge.

2.1 Nøkkelindikator for rapportering: den grønne brøken

Den grønne brøken skal vise i hvor stor grad bankens portefølje er i samsvar med taksonomiens tekniske kriterier. Den skal vise eiendeler og eksponering i balansen som gjelder finansieringsaktiviteter, eksponering og utlån.

EU-kommisjonen publiserte 6. juli 2021 metodikk og maler for rapporteringen. Anneks 5 og 6 gjelder for kredittinstitusjoner og banker, og anneks 6 viser hvilke tall som skal rapporteres for å vise den grønne brøken (se vedlegg 5.3 og 5.4).

En kort oppsummering og enkel fremstilling av den grønne brøken kan se slik ut:¹⁴

bærekraftige eksponeringer mot store foretak + husholdninger + kommuner/fylkeskommuner samlet balanse – eksponering mot stater

De mest sentrale eksponeringene og utlånene er mot/til store foretak (innenfor virkeområdet til rapporteringen) og husholdninger (bolig-, renoverings- og billån). Når den fullstendige rapporteringen trer i kraft, skal disse vurderes mot taksonomiens tekniske kriterier. I selve rapporteringen skal det vises hvilket miljømål aktiviteten er ment å bidra til, og om disse eventuelt er definert som overgangs- (transitional) eller muliggjørende (enabling) aktiviteter. For det første rapporteringstrinnet vil det være tilstrekkelig å rapportere hvor mye av porteføljen som er dekket (eligible) av taksonomien (se vedlegg 3).

Under brøkstreken skal alle eiendeler og eksponering inkluderes, unntatt eksponering mot statsgjeld og sentralbanker eller tradingporteføljen.

¹² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en#faqs

¹³ Finansdepartementet har oppfordret norske foretak til å rapportere allerede for 2021

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nye-regler-om-barekraftig-finans-vil-ikke-tre-i-kraft-fra-nyttar/>

¹⁴ Se en fullstendig liste i vedlegg 5.4

Som nevnt over vil rapporteringskravene tre i kraft trinnvis frem mot 2024. Tabellen under viser hvordan det vil se ut for ikke-finansielle foretak og finansforetak.¹⁵

Foretak / År	2022	2023	2024	2025
Ikke-finansielle foretak	Informasjon om aktiviteter dekket av taksonomien	Informasjon om aktiviteter dekket av og i samsvar med taksonomien	Informasjon om aktiviteter dekket av og i samsvar med taksonomien	Informasjon om aktiviteter dekket av og i samsvar med taksonomien
Finansforetak	Informasjon om aktiviteter dekket av taksonomien	Informasjon om aktiviteter dekket av taksonomien	Informasjon om aktiviteter dekket av og i samsvar med taksonomien	Informasjon om aktiviteter dekket av og i samsvar med taksonomien + informasjon fra foretak utenfor virkeområdet

2.2 Informasjons- og datatilgang i taksonimirapporteringen

For å etterleve rapporteringskravene i artikkel 8, vil bankene være avhengig av å samle inn store mengder informasjon fra kundene og eventuelt andre kilder. Dette er informasjon og data som ikke finnes tilgjengelig i dag, ettersom dette er et nytt regelverk og en ny form for rapportering. Dette er også grunnen til at finansforetakenes rapportering kommer et år på «etterskudd» etter de ikke-finansielle foretakene. EU-kommisjonen presiserer at finansforetakene skal basere sin rapportering på faktisk informasjon fra de ikke-finansielle foretakene, ikke bruker estimater, proxy-tall eller lignende.¹⁶ Dersom det ikke er informasjon eller data tilgjengelig, kan ikke disse bedriftskundene inkluderes i rapporteringen.

For utlån til privatkunder er bankene avhengig av å hente inn tilstrekkelig informasjon om bolig-, renoverings- og billån. Det blir sentralt å bygge dette inn som en del av prosessen i formidlingen av denne typen lån, og sikre at taksonomirelatert informasjon samles inn der det er relevant.

3 Operasjonalisering av taksonomiens tekniske kriterier

Taksonomiforordningen er forventet å tre i kraft i Norge første halvår 2022, og dermed er arbeidet med kartlegging taksonomiens ulike sektorer og aktiviteter fortsatt i startgropen. Bygg og eiendom er imidlertid i en særstilling, der blant andre Finans Norge – i samarbeid med NHO, Norsk eiendom og Grønn byggallianse – har vært aktive overfor norske myndigheter for å belyse utfordringer i operasjonaliseringen av de tekniske kriteriene. Bankenes eksponering mot bygg og eiendomssektoren tilsier at dette fortjener oppmerksomhet fra Finans Norge og våre medlemmer, i tillegg til at andre viktige sektorer (hittil) ikke har påvist tilsvarende utfordringer.

Denne kartleggingen beskriver utfordringene knyttet til operasjonalisering av de tekniske kriteriene knyttet til miljømål 1, begrensning av klimaendringer, innenfor bygg og eiendom. Dette er kriterier som gis for å bygge klimavennlige, grønne og energieffektive bygg. For denne sektoren vises det til regelverk eller definisjoner som ikke er etablert eller gjennomført i Norge. Det betyr at det i praksis

¹⁵ Tidslinjen her gjelder for de to første miljømålene i taksonomien. De fire resterende miljømålene vil få tekniske kriterier i løpet av 2022, og rapporteringskravene vil tre i kraft et år på etterskudd sammenlignet med denne oversikten.

¹⁶ I FAQ del 1 om eligibility-rapportering

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/sustainable-finance-taxonomy-article-8-report-eligible-activities-assets-faq_en.pdf

ikke er mulig å operasjonalisere de tekniske kriteriene, og dermed heller ikke mulig å inkludere denne eksponeringen i taksonomirapporteringen.

For bygg og eiendom er de tekniske kriteriene gitt i anneks 1 til den delegerte rettsakten som gir tekniske kriterier for miljømål 1 og 2 i taksonomien. Anneks 1 omhandler miljømål 1, begrensning av klimaendringer, og kapittel 7 gjelder bygg og eiendom. De mest relevante aktivitetene for denne kartleggingen er 7.1 nye bygg, 7.2 renovering av eksisterende bygg og 7.7 kjøp og eierskap av bygg.

3.1 Tekniske kriterier for bygg og eiendom

3.1.1 Nye bygg

De tekniske kriteriene viser til tre krav for oppfyllelse. Først skal bygget kunne vise til at «Primary Energy Demand» (PED) skal være minst ti prosent lavere enn terskelen for «nearly zero-energy building» (NZEB). Energibruken i bygget skal sertifiseres gjennom energimerkeordningen.¹⁷

Utfordringene her er at NZEB-definisjonen følger av bygningsenergidirektivet (2010/31/EU) fra 2010, som ennå ikke er gjennomført i norsk rett. Dermed har vi i Norge ingen definisjon av NZEB. Her har Finans Norge hatt møter med de relevante departementene som jobber med denne tematikken – Finansdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet – og har fått forsikringer om at det jobbes med løsninger for å kunne operasjonalisere de tekniske kriteriene. På lengre sikt vil også bygningsenergidirektivet gjennomføres i norsk rett, men dette vil kreve mer arbeid ettersom det også innebærer oppdateringer og endringer i byggeteknisk forskrift (TEK), ISO-standarder mv. EU jobber med en revidering av direktivet fra 2010, så her er det viktig at norske myndigheter følger den europeiske utviklingen.

Videre benytter vi i Norge ikke PED i utregning av energibruk i bygg eller i sertifiseringen gjennom energimerkeordningen. Enova jobber med en revidering av energimerkeordningen, men det er foreløpig ikke planlagt å inkludere eller bruke PED i Norge. Norge har som kjent andre energiforhold sammenlignet med resten av Europa, der vi er nesten fullstendig forsynt med fornybar energi og benytter strøm til oppvarming i mye større grad enn andre europeiske land. Det kan være gode tekniske argumenter for å opprettholde visse særnorske forhold i vår regulering, men det er samtidig avgjørende at norsk næringsliv og finansnæring kan følge det europeiske markedet.

Det er også andre utfordringer knyttet til energimerkeordningen, der denne følges opp ulikt i forskjellige europeiske land og tilsyn/håndhevelse i Norge er mangelfull. Det er i dag få eller ingen insentiver for å skaffe energimerke til bygg, og det vil i verste fall ende med at bankene må ta jobben med å sikre at energimerke innhentes. Ettersom dette blir et viktig punkt i taksonomirapporteringen, er det i bankenes interesse at så mange bygg som mulig – næringsbygg og for private husholdninger – har et energimerke som er troverdig. Det er uklart om EU-kommisjonen vil godta bruk av proxy-tall i taksonomirapporteringen, og slike proxy-tall, for eksempel basert på byggeår, vil uansett ha iboende svakheter og medfører potensiell omdømmerisiko for bankene.

Finans Norge er i dialog med relevante offentlige myndigheter, medlemmene og eksterne samarbeidspartnere for å belyse problemstillingene knyttet til energimerkeordningen. Enova har signalisert at de ønsker å jobbe videre med finansnæringen for å sikre en god etterlevelse og bruk av ordningen.

¹⁷ I tillegg har bygg over 5000 m² krav til blant annet ytterligere tester og livsløpsanalyser, men innspill hentet fra bygg og eiendomsbransjen tilsier at disse skal være innen rekkevidde å etterleve.

3.1.2 Renovering av eksisterende bygg

For renovering av eksisterende bygg må renoveringen oppfylle krav til større renoveringsarbeid gitt i bygningsenergidirektivet fra 2010, eller føre til en reduksjon i «Primary Energy Demand» (PED) på minst 30 prosent. Som vist over vil det ikke være mulig å operasjonalisere dette i Norge i dag.

Her er det viktig å påpeke at det er eventuelle utlån til eller finansiering av renoveringsaktiviteten som omfattes av dette kriteriet (30 prosent forbedring). Bygget må fortsatt etterleve kravene for «kjøp og eierskap av bygg» (se 3.1.3 under) for å være i samsvar med taksonomien ved omsetning utenom selve renoveringen.

3.1.3 Kjøp og eierskap av bygg

For kjøp og eierskap av bygg er det et skille mellom bygg fra før 31.12.2020 og etter. Bygg oppført etter 31.12.2020 skal følge kravene for nye bygg (se 3.1.1), og bygg oppført før dette skal enten ha energimerke A eller være en del av topp 15 prosent av bygningsmassen når det kommer til energibruk. Her vises det igjen til «Primary Energy Demand (PED)» for å avklare topp 15 prosent. Det kan eventuelt bli aktuelt med andre nasjonale avklaringer av topp 15 prosent, men det vil uansett ikke løse utfordringene knyttet til mangel på PED i Norge.

3.2 Oppsummering

Utlån til eiendom utgjør rundt 60 prosent av norske bankers utlånsportefølje, hvilket illustrerer viktigheten av et hensiktsmessig system for å definere om utlån til denne sektoren er grønn eller ikke. Ved manglende dokumentasjon av ytelse, vil bankenes utlån i praksis fremstå som mindre bærekraftig. Det vil kunne redusere norske bankers attraktivitet i det nasjonale og internasjonale kapitalmarkedet og vil gjelde både egenkapital (aksjer) og fremmedkapital (obligasjonsfinansiering). Som en konsekvens vil bankene kunne oppnå dårligere finansieringsbetingelser enn hva som reelt sett kunne vært mulig, hvilket igjen vil kunne få konsekvenser for kundenes lånebetingelser. Det å kunne synliggjøre statusen for norsk eiendomssektor på en god måte blir således veldig viktig.

I Norge i dag har vi et velfungerende marked for grønne obligasjoner, der obligasjoner innen eiendom er en viktig del. EU Green Bond Standard, en frivillig europeisk standard,¹⁸ kommer til å sette klare krav til at midlene brukes til aktiviteter i samsvar med EUs taksonomi. Uten mulighet til å klassifisere norsk eiendom som bærekraftig, vil bankene kunne miste verdifull etterspørsel fra investorer som for eksempel vil inkorporere denne standarden i sine investeringsmandater. Som beskrevet over skal bankene rapportere på hvor stor andel av sine utlån som er grønn i henhold til taksonomien. Dersom norske bygg ikke kan dokumentere at de tilfredsstiller taksonomikriteriene vil denne grønne brøken bli lavere for norske banker, noe som kan svekke intensjonen bak taksonomien om å vri kapitalen i en bærekraftig retning. En formålstjenlig definisjon og et hensiktsmessig system vil sikre at bankenes grønne innlån og utlån blir mer enn et nisjeprodukt, noe som igjen legger et godt grunnlag for bankenes videre rolle i omstillingsprosessen vi er midt oppe i.

Som nevnt over har administrasjonen, i samarbeid med relevante partnere i bygg og eiendomsbransjen, vært aktive overfor norske myndigheter og påpekt både viktigheten av å få taksonomiregelverket på plass og at dette haster. Vi er imidlertid prisgitt innsatsen til de relevante departementer og etater, og må avvente de løsninger som har blitt forespeilet både i møte med disse i august 2021 og januar 2022.

Kort oppsummert vil det, slik situasjonen er i dag, ikke være mulig å operasjonalisere de tekniske kriteriene innenfor bygg og eiendom, med de negative konsekvenser det vil ha både for taksonomirapporteringen til bankene og muligheten bygg og eiendomsbransjen til å hente inn grønn kapital til prosjekter. Det vil være en uholdbar hemsko i omstillingen av norske bygg.

¹⁸ Forslag til standard er til behandling i EU-parlamentet og Rådet våren 2022.

4 Vurdering av ikke vesentlig skade

Prinsippet om å ikke gjøre vesentlig skade (do no significant harm, DNSH) betyr at aktivitetene som skal være i samsvar med taksonomien ikke kan bidra vesentlig til et av miljømålene på bekostning av et annet. Det er utarbeidet konkrete DNSH-kriterier under hver aktivitet i taksonomiens tekniske kriterier, for å avgjøre om en gitt aktivitet er i samsvar med taksonomien eller ikke.

Aktiviteter innenfor bygg og eiendom tilknyttet miljømål 1, begrensning av klimaendringer, har DNSH-kriterier for de fem andre miljømålene. Disse er kun relevante for nye bygg og renovering av bygg. DNSH-kriteriene er like for nye bygg og renovasjon av eksisterende bygg.¹⁹

4.1 Kriterier for ikke vesentlig skade (DNSH)

2. Klimatilpasning

Aktiviteten må overholde visse generiske kriterier for klimatilpasning.²⁰ Disse gjelder vurderinger av fysisk klimarisiko. Vedlegg A til annek 2 til den delegerte rettsakten som følger taksonomiforordningen, viser en tabell over mulige klimarisikoer som skal tas i betraktning i en sårbarhetsanalyse (se figur 1 under). Disse inkluderer både kroniske og akutte fysiske klimarisikoer, som endringer i gjennomsnittstemperatur og nedbørsmønstre, varmebølger, storm, tørke, ekstremnedbør og ras.

Oversikten i figur 1 er ikke en fullstendig liste over mulige fysiske klimarisikoer, men er hva EU-kommisjonen ønsker at bankene skal ta utgangspunkt i når de definerer fysisk klimarisiko. Tabellen kan brukes som utgangspunkt for hvilke risikoer som er aktuelle for vurdering. Her vil det også være relevant å vurdere aktiviteten/objektet som forsikres og andre faktorer som geografi²¹ for å definere hvilke klimarisikoer som er relevante og vesentlige. Den enkelte bank må gjøre en operasjonalisering av fysisk klimarisiko, og vurdere hvilke risikoer som er relevante og vesentlige for kunder og utlån.

Taksonomien gir imidlertid ingen videre veiledning for operasjonalisering av fysisk klimarisiko, hvordan bankene skal vurdere vesentlighet og relevans, eller hvordan det skal vektas i vurderingene. Utover dette vil det i stor grad være opp til kunden å gjennomføre analyser og avgjøre hvilke risikoer som er vesentlige og relevante.

¹⁹ Med unntak av miljømål 6) beskyttelse og restaurering av biologisk mangfold og økosystemer, som ikke er relevante for eksisterende bygg.

²⁰ Generiske i den forstand at de er like for alle aktiviteter.

²¹ Her finnes det verktøy for klimarisikovurdering, som for eksempel «Klimarisiko i kommunen» levert av Kommunalbanken <https://klimarisiko.kbn.com/>

APPENDIX A: CLASSIFICATION OF CLIMATE-RELATED HAZARDS⁶⁷⁰

	Temperature-related	Wind-related	Water-related	Solid mass-related
Chronic	Changing temperature (air, freshwater, marine water)	Changing wind patterns	Changing precipitation patterns and types (rain, hail, snow/ice)	Coastal erosion
	Heat stress		Precipitation or hydrological variability	Soil degradation
	Temperature variability		Ocean acidification	Soil erosion
	Permafrost thawing		Saline intrusion	Solifluction
			Sea level rise	
			Water stress	
Acute	Heat wave	Cyclone, hurricane, typhoon	Drought	Avalanche
	Cold wave/frost	Storm (including blizzards, dust and sandstorms)	Heavy precipitation (rain, hail, snow/ice)	Landslide
	Wildfire	Tornado	Flood (coastal, fluvial, pluvial, ground water)	Subsidence
			Glacial lake outburst	

Figur 1: Tabell med klimarelaterte risikoer (ikke uttømmende oversikt)²²

3. Bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og havressurser

Aktiviteten skal oppfylle visse krav knyttet til vannforbruk og visse generiske kriterier knyttet til vern av vann og marine ressurser. Kravene på vannforbruk viser konkrete terskelverdier for vannforbruk i kraner, dusjer, toaletter og lignende. Dette vil være opp til utbygger å dokumentere. På samme måte vil kravene til utslippsvern i byggefasen være avhengig av dokumentasjon fra utbygger.

4. Omstilling til en sirkulær økonomi

Minst 70 prosent av ikke-farlig bygge- og rivningsavfall skal forberedes til gjenbruk, resirkulering eller annen form for materialgjenvinning. Aktiviteten må også oppfylle visse krav til EU-regelverk når det gjelder avfallsproduksjon og -håndtering.

Norske byggeplasser er i dag ikke rigget for å oppfylle dette kravet, og det vil kreve en rekke tiltak både fra bygg- og eiendomssektoren og myndighetene for å nærme seg disse terskelverdiene. Finans Norge jobber blant annet sammen med NHO, Norsk eiendom og Grønn byggallianse for å sette søkelyset på taksonomiens kriterier og hvordan disse vil påvirke sektoren. Omstillingen til en mer sirkulær tilnærming vil være helt avgjørende i et miljø- og klimaperspektiv, og det er viktig at bankene synliggjør disse kravene for sine kunder.

²² Kriteriene for klimatilpasning er gitt i vedlegg A til annek 1 om tekniske kriterier for begrensning av klimaendringer.

5) Forebygging og begrensning av forurensning

Aktiviteten må overholde visse generiske kriterier for å unngå forurensning. I tillegg gjelder visse krav for skadelige stoffer i byggene, vurdering av forurensning i grunn og tiltak for å redusere støy, støv og andre utslipp i bygge- eller vedlikeholdsfasen.

Dette kravet vil være avhengig av dokumentasjon fra utbygger, og her kan vi anta at det vil utarbeides tilnærmet standardiserte måter å dokumentere dette på.

6) Beskyttelse og restaurering av biologisk mangfold og økosystemer

Aktiviteten må overholde visse generiske kriterier for å beskytte biologisk mangfold og økosystemer. I tillegg kan ikke det ikke bygges på god matjord, naturvernområder eller i skog.

Foreløpig er det kravet knyttet til skog som er mest belyst og ser ut til å være mest problematisk. I en epost til Finans Norge skriver Klima- og miljødepartementet:

«Definisjonen av skog som følger av det nasjonale klimagassregnskapet (National Inventory Report) som Norge rapporterer til FNs Klimakonvensjon, UNFCCC, årlig er et areal som er større enn 1 dekar, med kronedekning over 10% og der trærne kan bli minst 5 meter høye.

I hht. [SSBs statistikk \(2021\)](#) er 37.4% av Norges areal dekket av skog, dvs. litt over 12 millioner hektar.»

Grønn byggallianse mener at dette er en feiltolkning av taksonomiens kriterier, og mener at kravet egentlig omhandler begrensning av avskoging, ikke vern av verdifull skog. De mener at KLDs tolkning betyr at all skog omfattes av kravet og at det meste av nybygging vil gå på bekostning av dette DNSH-kriteriet. Her vil det være behov for ytterligere avklaringer, på lik linje med operasjonalisering av kriteriene for vesentlig positivt bidrag.

5 Vurdering av sosiale minstekrav

En aktivitet vurderes som bærekraftig dersom den, i tillegg til å bidra vesentlig til minst et av miljømålene og ikke bidrar til vesentlig skade på noen av de andre, overholder visse sosiale minstekrav i foretaket som gjennomfører aktiviteten. Dette for å sikre en inkluderende omstilling og vekst.

Taksonomiforordningen (2020/852) artikkel 18 beskriver hvilke prosedyrer som må være på plass i foretaket. Disse må være i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper, FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, herunder prinsippene og rettighetene fastsatt i de åtte kjernekonvensjonene som er angitt i Den internasjonale arbeidsorganisasjons (ILO) erklæring om grunnleggende prinsipper og rettigheter på arbeidsplassen og det internasjonale menneskerettighetsregelverket²³. Det er ventet at EU-kommisjonens rådgivende ekspertgruppe, EUs Plattform for bærekraftig finans, vil komme med en rapport i andre kvartal 2022 om hvordan denne artikkelen skal tolkes.

Den norske åpenhetsloven vil pålegge store foretak nye plikter, blant annet når det gjelder aktsomhetsvurderinger knyttet til brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i

²³ 1. Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948 (No. 87), 2. Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949 (No. 98), 3. Forced Labour Convention, 1930 (No. 29) (and its 2014 Protocol), 4. Abolition of Forced Labour Convention, 1957 (No. 105), 5. Minimum Age Convention, 1973 (No. 138), 6. Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182), 7. Equal Remuneration Convention, 1951 (No. 100), 8. Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958 (No. 111)

produksjon av varer og tjenester. Det er foreløpig uklart om pliktene åpenhetsloven pålegger finansielle foretak også gjelder for eksempel aktsomhetsvurderinger av bankens utlån til bedriftskunder, men her har Finans Norge opprettet en egen arbeidsgruppe som ser på hvordan loven bør tolkes. Samtidig vil sannsynligvis en del banker vil gjøre slike aktsomhetsvurderinger av sine større bedriftskunder, uavhengig av om pliktene i åpenhetsloven krever dette eller ikke. Avdekking av brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold vil kunne finansielle konsekvenser for selskapene det gjelder, og det er derfor i bankens interesse å vite om disse forholdene før avtaleinngåelse. Utlån til selskaper som medvirker til brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold vil også kunne føre til negativt omdømme for banken.

EU-kommisjonen har nylig fremmet et forslag om en egen sosial taksonomi, for aktiviteter som fremmer sosiale hensyn. Det er foreløpig uklart hvordan denne vil spille sammen med eller påvirke den «grønne» taksonomien. I tillegg har EU-kommisjonen nylig fremmet et forslag om et nytt direktiv for aktsomhetsvurderinger i næringslivet. Dette er helt i støpeskjeen, og administrasjonen vil følge utviklingen her.

6 Oppsummering

Det er ventet at taksonomien – både regelverket og rammeverket – vil bli gullstandarden i finansnæringen og næringslivet når det gjelder vurdering av bærekraftige aktiviteter. Vi kan anta at andre tilstøtende rammeverk, standarder eller verktøy vil referere til og/eller konvergere mot taksonomiens tekniske kriterier. De nye rapporteringskravene vil sette standarden for bærekraftsrapportering fra foretakene, og gi ny relevant og vesentlig informasjon til kapitalmarkedene og andre interessenter. Det er avgjørende at norsk finansnæring og finansforetak er forberedt på kravene som ligger i taksonomien, og ytterligere endringer og trender i markedene som følge av taksonomiens inntreden.

Som denne kartleggingen viser, er det utfordringer i operasjonalisering av taksonomiens tekniske kriterier – både når det gjelder vesentlig positivt bidrag og kriteriene for å unngå vesentlig skade (do no significant harm, DNSH). Finans Norge og medlemmene vil være viktige for å drive utviklingen videre i Norge, både i arbeidet med myndighetene, andre bransjeorganisasjoner og de større bedriftskundene.

Taksonomien vil gradvis innføres, med et nytt rapporteringsdirektiv (CSRD) er det ventet at rapporteringskrav og virkeområde vil utvides og omfatte større deler av både finansnæringen og næringslivet generelt, etter 2024. Da er det viktig at finansnæringen både er forberedt på å følge opp informasjonsbehov og -tilgang med sine kunder, i tillegg til å sikre at bankenes porteføljer i stor grad reflekterer en god grønn brøk. Finans Norge vil jobbe videre med myndighetene for å belyse og løse utfordringer knyttet til operasjonalisering av regelverket.

Administrasjonen anbefaler at arbeidet med taksonomien videreføres gjennom fagutvalgene som er berørt av det nye regelverket. En norsk versjon av mal for «eligibility-rapportering» (se vedlegg 3) er et forslag til videre arbeid. En slik mal vil hjelpe medlemmene med rapporteringskravene for rapporteringsåret 2022.

7 Vedlegg

Vedlegg 1 Arbeidsgruppens medlemmer

Anne Margrethe Platou, DNB
Guro Elgheim Sivertsen, Sparebank1 SR-Bank
Åsne Ådland-Dale, Sparebanken Vest
Jørund Buen, Sparebank1 Sørøst-Norge

Sekretær: Simen Kristiansen, Finans Norge

Vedlegg 2 Anneks 6: Template for the KPIs of credit institutions

Under følger en fullstendig liste av tall (eksponeringer, utlån mv.) som skal inkluderes i utregningen av telleren i den grønne brøken.

Finansforetak

- Kredittinstitusjoner og banker
 - Lån, forskudd og garantier
 - Gjeldspapirer
 - Aksjer og andre verdipapirer
- Andre finansforetak
 - Verdipapirforetak
 - Lån, forskudd og garantier
 - Gjeldspapirer
 - Aksjer og andre verdipapirer
 - Kapitalforvaltere
 - Lån, forskudd og garantier
 - Gjeldspapirer
 - Aksjer og andre verdipapirer
 - Forsikringsforetak
 - Lån, forskudd og garantier
 - Gjeldspapirer
 - Aksjer og andre verdipapirer

Ikke-finansielle foretak

- Ikke-finansielle foretak med rapporteringskrav etter NFRD
 - Lån, forskudd og garantier
 - Gjeldspapirer
 - Aksjer og andre verdipapirer

Husholdninger

- Lån pantsatt i fast eiendom
- Boligrenoveringslån
- Billån

Kommunal/fylkeskommunal finansiering

- Finansiering med sikkerhet i fast eiendom
- Annen kommunal/fylkeskommunal finansiering

Vedlegg 3 Eligibility-rapportering

Det første steget i taksonomirapporteringen er såkalt «eligibility-rapportering», eller rapportering av aktiviteter som er dekket eller inkludert i taksonomien. I dette steget er det ikke krav om å gjøre en vurdering av de tekniske kriteriene, det er kun nødvendig å gjøre en vurdering av hvor mye av bankens aktiviteter, portefølje og eksponering som er dekket av eller inkludert i taksonomien. Mer informasjon om dette rapporteringstrinnet er gitt i den delegerte rettsakten som følger

taksonomiförordningen artikel 8. I förbindelse med denne rettsakten publiserte EU-kommisjonen maler som beskriver rapporteringen og i desember 2021 og januar 2022 to FAQ-er som ytterligere beskriver dette første trinnet av rapporteringen.

Den svenske bankforeningen har utarbeidet en enkel mal for eligibility-rapportering (se figur 2 under). Det kan bli aktuelt å utarbeide noe tilsvarende for norske banker.

Exempelmal for bankers taxonomirapportering 2022

Tillgångar	Andel av totala tillgångar, %
Exponeringar mot økonomisk verksamhet som omfattas av taxonomin	X
Exponeringar mot økonomisk verksamhet som inte omfattas av taxonomin	X
Exponeringar mot stater, centralbanker och överstatliga emittenter	X
Derivat	X
Exponeringar mot företag som inte omfattas av NFRD ¹⁾	X
Handelsportfölj	X
Interbanklån på anfordran	X

¹⁾ NFRD = EU:s direktiv om icke-finansiell rapportering som inneholder krav på hållbarhetsredovisning for vissa større företag som har fler än 500 anställda

Viss kvalitativ informasjon ska även lämnas (se artikel 10.3 d och bilaga XI i kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/2178).

Figur 2: Mal for rapportering av informasjon, «eligibility» i henhold til taksonomien.²⁴

²⁴ <https://www.swedishbankers.se/fraagor-vi-arbetar-med/haallbarhet/rapporteringsmall-foer-taxonomiupplysningar-2022/>